

Rechtbank Amsterdam
T.a.v. de Wrakingskamer

Uitsluitend per e-mail: wrakingskamer.rb-ams@rechtspraak.nl

CC: de Edelachtbare vrouwe mr. E. Slager

Uitsluitend per e-mail: [REDACTED]

CC: Openbaar Ministerie
T.a.v. de Edelachtbare vrouwen mrs. E. Duijts en M. Kok

Uitsluitend per e-mail: [REDACTED] en [REDACTED]

Datum	12 december 2023
Onze referentie	D20164
Uw referentie	C/13/741928 HA RK 23/356
Productie(s)	3
Inzake	Nadere toelichting wrakingsverzoek ex art. 512 Sv alsmede reactie op schrijven voorzitter mw. mr. Slager d.d. 29 november 2023

Geachte leden van de Wrakingskamer,

Inleiding

1. Het leek ons dienstig om voorafgaand aan de behandeling op woensdag 13 december a.s. van het namens Marcel Kaatee en RL Properties B.V. op 8 november jl. ingediende wrakingsverzoek een nadere toelichting te geven op hetgeen wij in dat verzoek reeds gemeld hebben. Wij zullen daarbij tevens ingaan op het gestelde in de brief die de voorzitter aan uw kamer zond op 29 november jl.
2. Wij menen dat een korte schets van de geschiedenis van de diverse onderzoeken naar de gokhallen op de Amsterdamse Wallen, de reden waarom het onderhavige onderzoek Terrel – het zoveelste onderzoek naar twee speelhallen op de Wallen – is opgestart en van met name de rol die Peter R. de Vries en de zussen Holleeder daarbij hebben gespeeld, onontbeerlijk is voor de Wrakingskamer om tot een juiste waardering van de opgevoerde gronden voor wraking te geraken.
3. Deze toelichting kent de volgende opbouw. Wij zullen eerst ingaan op de achtergrond en de geschiedenis van de strafzaak Terrel. Daarna komen wij over de rol van Peter R. de Vries en de zussen Holleeder in Terrel te spreken. Vervolgens zullen wij, waar nodig, nog een korte aanvulling geven op enkele van de in ons verzoek reeds opgenomen gronden voor de wraking. Daarbij zullen wij tevens ingaan op de brief van de voorzitter.



Daarbij komen we tevens te spreken over de vragen die tot op heden nog steeds niet beantwoord zijn.

I. Achtergrond en geschiedenis Terrel;

II. De rol van Peter R. De Vries en de zussen Holleeder in Terrel (de rol bij de totstandkoming van hun verklaringen en heimelijk opgenomen gesprekken met hun broer);

III. (Aanvulling op) een aantal gronden en bespreking van de brief van de voorzitter d.d. 29 november jl. en de (nog steeds) onbeantwoorde vragen.

4. Bij dit alles staat voorop dat het in casu gaat om de *objectief gerechtvaardigde vrees voor vooringenomenheid*, waaronder ook de – te vermijden – schijn van partijdigheid wordt geschaard. Wij zijn ons er uiteraard van bewust dat een rechter uit hoofde van de aanstelling vermoed moet worden onpartijdig te zijn. Dat geldt ook voor de voorzitter. Er kunnen zich echter omstandigheden voordoen die zwaarwegende aanwijzingen opleveren voor het oordeel dat de rechter *vooringenomen* is, althans dat de dienaangaande vrees objectief gerechtvaardigd is.¹ Het gaat er om of bij de verdachte redelijkerwijs *“het idee heeft kunnen postvatten dat de rechter vooringenomen is geweest”*.² Die vrees moet *“objectief gerechtvaardigd”* zijn.³ Doorslaggevend is derhalve niet zo zeer of de rechter vooringenomen is maar of de verdachte objectief gerechtvaardigd kan vrezen dat dit het geval is. Zonder hier al te zeer vooruit te willen lopen op de bespreking van de brief van de voorzitter, is het goed om hier alvast wel op te merken dat de voorzitter zich in haar uitleg lijkt te beperken tot de vraag of ze daadwerkelijk partijdig is (geweest). Ze gaat niet in op de vraag of de vrees daarvoor objectief gerechtvaardigd is. Een aantal vragen die voor de beantwoording van die vraag relevant zijn, beantwoordt ze niet.

¹ HR 25 september 2018, ECLI:NL:HR:2018:1413, NJ 2019/428, r.o. 3.2.1 en 3.2.3 (met verwijzing naar HR 31 oktober 2000, ECLI:NL:HR:2000:AA7956). Zie ook EHRM 23 april 2015, appl. no. 29639/10, (*Morice t. Frankrijk*): “73. (...) According to the Court’s settled case-law, the existence of impartiality for the purposes of Article 6 § 1 must be determined according to a subjective test where regard must be had to the personal conviction and behaviour of a particular judge, that is, whether the judge held any personal prejudice or bias in a given case; and also according to an objective test, that is to say by ascertaining whether the tribunal itself and, among other aspects, its composition, offered sufficient guarantees to exclude any legitimate doubt in respect of its impartiality. (...) 75. (...) However, there is no watertight division between subjective and objective impartiality since the conduct of a judge may not only prompt objectively held misgivings as to impartiality from the point of view of the external observer (objective test) but may also go to the issue of his or her personal conviction (subjective test) [onderstreping, advocaten]. (...) 76. As to the objective test, it must be determined whether, quite apart from the judge’s conduct, there are ascertainable facts which may raise doubts as to his or her impartiality. This implies that, in deciding whether in a given case there is a legitimate reason to fear that a particular judge or a body sitting as a bench lacks impartiality, the standpoint of the person concerned is important but not decisive. What is decisive is whether this fear can be held to be objectively justified.”

² O.a. ECLI:NL:RBROT:2005:AU4040.

³ Opnieuw HR 25 september 2018, ECLI:NL:HR:2018:1413, NJ 2019/428. Zie voor een praktijkvoorbeeld: ECLI:NL:GHARN:2008:BF0022.





I. Achtergrond en geschiedenis Terrel

5. Kaatee is sinds 2002 via zijn B.V.'s Dice Beheer B.V. en daarna RL Properties B.V., eigenaar van twee speelhallen en een aantal panden op de Amsterdamse Wallen, de zogeheten Wallenpanden. Al sinds jaar en dag vermoedt het OM dat Kaatee weliswaar (via zijn vennootschappen) op papier eigenaar is maar dat in werkelijkheid Willem Holleeder de "feitelijke eigenaar" is. Kaatee is volgens het OM Holleeders stroman en wast die panden wit door ze voor laatstgenoemde in bezit te hebben.
6. Iets verder terug in de geschiedenis: Holleeder en Van Hout hebben in november 1983, samen met anderen, Freddy Heineken en zijn chauffeur ontvoerd. Een gedeelte van het betaalde losgeld is nooit teruggevonden. Justitie vermoedt dat Holleeder en Van Hout dit niet teruggevonden gedeelte van het losgeld (verder te noemen het: "Heinekengeld") via Rob Grifhorst o.a. hebben geïnvesteerd op de Amsterdamse Wallen in deze Wallenpanden.
7. Kaatee was al geruime tijd in loondienst werkzaam in de hallen op het moment dat Grifhorst de panden in 1992 kocht.
8. In 1996 hebben Holleeder en Van Hout ruzie gekregen en zou een herverdeling van hun gedeelde vermogen hebben plaatsgevonden. Holleeder zou bij die gelegenheid onder meer de "gokhallen" en de panden op de Wallen toebedeeld hebben gekregen. Op papier verkreeg Willem Endstra de eigendom, in werkelijkheid, opnieuw volgens het OM, bleef Holleeder de echte eigenaar.
9. Nadat Endstra in 2002 door publicaties in De Telegraaf in opspraak kwam, kocht Kaatee de Wallenpanden. Kaatee was daar al die jaren blijven werken, had zich inmiddels opgewerkt tot directeur en was mede-eigenaar geworden, hij was dus een logische kandidaat om de hallen en de panden op de Wallen te kopen toen Endstra er van af wilde.
10. Deze theorie is meermaals onderzocht door het OM, o.a. in de strafzaken Citypeak, Goudsnip, Enclave Financieel en Kolbak. Kaatee is als verdachte van heling/witwassen vervolgd in Citypeak (toen hij directie voerde over de speelhallen) en in Kolbak (toen hij behalve directeur tevens eigenaar was). In Citypeak heeft hij een sepotbrief ontvangen, in Kolbak is hij integraal vrijgesproken van het witwassen van de Wallenpanden, eerst in 2007 door de rechtbank en daarna in 2009 door het gerechtshof. Het gerechtshof Amsterdam stelde vast dat die panden niet uit de afpersing van Endstra noch uit "enig ander misdrijf" afkomstig waren. De zaak tegen RL Properties B.V. wegens witwassen in Kolbak is in maart 2011 geseponeerd wegens "gebrek aan bewijs".
11. Aan dit verzoek wordt de **pleitnota** van de verdediging d.d. 17 oktober 2023 gehecht met daarin een gedetailleerd overzicht van het voorgaande, van alle eerdere onderzoeken en de uitkomsten daarvan (**productie 1**). Bij het wrakingsverzoek bevond zich al het schriftelijk standpunt dat de verdediging op 23 augustus 2023 had ingenomen met daarin eveneens een overzicht van de voorgeschiedenis van het onderzoek Terrel en de consequenties die daar volgens de verdediging aan verbonden zouden moeten worden. Verzocht wordt om de inhoud van beide stukken als hier herhaald en ingelast te beschouwen.



I.1 Onderzoek Terrel

12. Sinds 2020 worden Kaatee en RL Properties B.V. opnieuw vervolgd voor het witwassen van de Wallenpanden. De verdenking komt voort uit een overweging ten overvloede in het rechtbankvonnis in de zaak Vandros, een strafzaak waarin Kaatee en RL Properties geen rol speelden, noch als verdachte, noch als getuige (althans niet in eerste aanleg) en waarin de Wallenpanden ook in het geheel niet op "de agenda" stonden. In Vandros stond Holleeder terecht voor liquidaties (en werd hij veroordeeld tot levenslang). Naderhand in het hoger beroep van die strafzaak is Kaatee overigens wel als getuige gehoord. Het arrest van het hof, dat het Vandrosvonnis van de rechtbank in zijn geheel heeft vernietigd, bevat geen overwegingen meer ten aanzien van de speelhallen van Kaatee.
13. Tijdens het proces Vandros bleek dat Astrid en Sonja Holleeder (niet alleen zus van Holleeder maar tevens de vrouw van wijlen Van Hout) en Sandra den Hartog niet alleen een enorme hoeveelheid (in eerste instantie kluis-)verklaringen hadden afgelegd waarin ze zeer belastend over Holleeder hebben verklaard, maar ook nog eens heimelijk gesprekken die ze met Holleeder hadden gevoerd hadden opgenomen en ter beschikking van het onderzoeksteam hadden gesteld. Dit leidde niet alleen tot publieke ophef – hetgeen inmiddels als feit van algemene bekendheid heeft te gelden – maar bleek ook een doorslaggevende rol in de strafzaak Vandros te spelen en ook in de overwegingen (ten overvloede) die de rechtbank in het vonnis hanteerde. Alhoewel de rechtbank op geen enkele wijze in Vandros gevraagd was iets te beslissen over de "gokhallen" op de Wallen – het stond niet op de tenlastelegging – overwoog de rechtbank in het vonnis t.a.v. die hallen het volgende:

"Voor de verklaringen van Sonja en Astrid Holleeder, inhoudende dat zij in het onderzoek Goudsnip niet over het losgeld van de Heinekenontvoering en de herkomst van de Achterdam konden verklaren omdat hen dat verboden was door verdachte, die feitelijk eigenaar was van de gokhallen op de Wallen die ook met het losgeld waren aangeschaft, kan naar het oordeel van de rechtbank bevestiging worden gevonden in het onderzoek Vandros. Uit meerdere, door Astrid Holleeder opgenomen, gesprekken met verdachte blijkt immers dat verdachte de betreffende gokhallen zag als zijn eigendom en de inkomsten die daarmee werden gegenereerd als hem toebehorend. Uit de omstandigheid dat verdachte tot op heden heeft ontkend dat de gokhallen feitelijk van hem waren, concludeert de rechtbank dat verdachte er blijkbaar veel aan gelegen is om dat verborgen te houden. De verklaring van verdachte dat hij betrokken is geweest bij het bedenken van de verantwoording in Goudsnip ondersteunt de verklaring van Sonja Holleeder."

Het openbaar ministerie heeft in Vandros in het requisitoir een beeld geschetst over de verhoudingen binnen de Amsterdamse onderwereld waar Willem Holleeder, Cor van Hout, John Mieremet en Willem Endstra deel van uit maakten. In februari 1996 is er een aanslag Cor van Hout. Willem Holleeder en Cor van Hout raken na deze aanslag gebrouilleerd en de bezittingen die zijn met Rob Grifhorst hebben worden later dat jaar verdeeld."

(...)



"Verdachte en Van Hout, jarenlang boezemvrienden, zijn in 1996 gebrouilleerd geraakt na de eerste aanslag op het leven van Van Hout op 27 maart 1996 en de afwikkeling daarvan. Verdachte heeft zich na die eerste aanslag tot woede van Van Hout aangesloten bij Klepper en Mieremet, sinds jaar en dag vijanden van Van Hout. Gezamenlijke bezittingen van verdachte, Van Hout en Grifhorst zijn in oktober 1996 verdeeld. Aan Van Hout werden de prostitutiepanden op de Achterdam in Alkmaar toebedeeld, die ook volgens de eigen verklaring van verdachte zeer hoge opbrengsten genereerden."

(...)

"Verder heeft Sonja Holleeder verteld dat Van Hout tot aan zijn overlijden in het bezit was van prostitutiepanden aan de Achterdam te Alkmaar en daaruit inkomsten had. Zij heeft verteld dat Van Hout in het bezit hiervan was gekomen nadat in 1996 de gezamenlijke bezittingen van Grifhorst, verdachte en Van Hout waren verdeeld. Verdachte heeft de gokhallen (op de Wallen in Amsterdam) en het bordeel in de Roompotstraat in Amsterdam overgenomen."⁴

14. Op basis derhalve van de stelling van de zussen dat de gokhallen op de Wallen feitelijk van hun broer waren – in tegenstelling tot hetgeen ze daar naar eigen zeggen in eerdere onderzoeken steeds over verklaard zouden hebben – is het onderzoek Terrel gestart. Zie voor een verdere exacte beschrijving van de gang van zaken onze pleitnota van 17 oktober 2023 (opnieuw productie 1), pagina 2, randnummers 1 t/m 5.⁵
15. Het onderzoeksdossier Terrel bestaat uit stukken uit al die hierboven reeds genoemde eerdere onderzoeken naar de ware eigendom van de Wallenpanden, allemaal oude stukken en verklaringen derhalve. Het enige "nieuwe" materiaal zijn de verklaringen van de zussen Holleeder, een verklaring van Sandra den Hartog, een van Einar La Lau en een tweetal bij de politie afgelegde verklaringen van fiscalist Rob Boon, het overige materiaal is allemaal oude wijn in nieuwe zakken en eerder aan een of meerdere rechters voorgelegd. Geen van die rechters heeft ooit geoordeeld dat Holleeder de enig echte eigenaar van de Wallenpanden is. Hij is daar zelfs – net als Kaatee – expliciet van vrijgesproken. Terrel staat of valt dus met de verklaringen van de zussen. Het is dan ook niet voor niets dat het leeuwendeel van het door het OM ingebrachte bewijsmiddelenoverzicht bestaat uit citaten van verklaringen van de zussen.

II. De rol van Peter R. de Vries en de zussen Holleeder in Terrel (de rol bij de totstandkoming van hun verklaringen en heimelijk opgenomen gesprekken met hun broer)

16. Voor de beoordeling van het onderhavig wrakingsverzoek is het van belang stil te staan bij de totstandkoming bij die verklaringen van de zussen en de door hen gemaakte heimelijke opnames die dus niet alleen de oorzaak vormen voor het onderhavige onderzoek maar ook de voorgestelde bewijsconstructie dragen.

⁴ Pagina 13-15 groene nummering einddossier Terrel.

⁵ Voor een uitvoerige beschrijving van het ontstaan van de verdenking in Terrel: proces-verbaal verdenking, groene nummering Terrel pag. 0013-0015.

17. Astrid Holleeder schrijft daarover in haar boek Judas (pag. 38 en 39)⁶ (dat als processtuk in Vandroes is aangemerkt) het volgende:

"Het was de eerste keer dat Sonja en ik serieus overwogen of we nu een verklaring over Wim zouden moeten afleggen. (...)

We besloten advies te vragen aan Peter de Vries.

Sonja en ik waren het erover eens dat Peter als geen ander kon inschatten of wij de stap konden zetten. Hij had als misdaadjournalist talloze strafzaken opgelost, zaken waarvan zelfs justitie het bewijs niet rond kreeg. Hij had inzicht in de familierelaties, kende Wims ware aard, en was tot aan Cors dood goed bevriend met hem geweest. Zijn loyaliteit lag bij Cor, en hij wist dat Cor en Wim al lang geen vrienden meer waren.

Na Cors overlijden in 2003 was Peter, anders dan alle andere zogenaamde vrienden van Cor, de enige geweest die zich onbaatzuchtig en blijvend om Cors kinderen had bekommerd. Peter stelde geen prijs op een vriendschap met Wim. We hoefden dus niet te vrezen dat hij hem bewust zou informeren over ons gesprek met hem."

18. Als zij De Vries vervolgens informeren over hun ideeën reageerde deze "niet geschokt of verbaasd, eerder verdrietig. Hij vroeg naar details, alsof hij hoopte dat onze verhalen niet zouden kloppen, dat wij maar wat verzonnen, dat wij dit niet allemaal echt hadden meegemaakt. Maar toen onze antwoorden en uitleg ervoor zorgden dat hij er niet meer omheen kon, dat dit de realiteit was waarin we leefden, werd hij stil en toonde zich onmiddellijk bezorgd om ons, en om Francis en Richie.

Peter vond de overweging ermee naar justitie te gaan erg gevaarlijk." (pag. 41, Judas).

19. Omdat zowel De Vries als de zussen vrezen dat hun verklaring alleen niet overtuigend genoeg zal zijn ontstaat het idee te proberen gesprekken met hun broer heimelijk op te nemen (pag. 42, Judas):

"Maar het was goed dat Peter mij wakker schudde, dat hij duidelijk maakte dat ik niet hoefde te verwachten dat mijn verhaal met enthousiasme zou worden onthaald als het ontbrekende stukje in de puzzel, en er gegarandeerd een goede afloop zou zijn. Peter had wederom gelijk, ik kon niet bewijzen dat Wim mij in vertrouwen nam over zijn misdaden en dat hij mij verteld had opdracht te hebben gegeven voor verschillende liquidaties. Zonder dat bewijs, en met het onweerstaanbare charisma van Wim, zou niemand mij geloven. Als men mij in het gunstigste geval wél zou geloven, was het de vraag of mijn verklaringen voldoende bewijs opleverden".

20. Wilde het plan slagen, dan moesten de gesprekken die zij ging voeren opgenomen worden. De zussen konden zo veel vertellen, ze hadden ook al zo veel verteld onder ede in eerdere zaken maar nu gingen ze ineens een heel ander verhaal verkondigen. Wie zou dat geloven? Er moest "echt bewijs" komen. De zussen hadden geen ervaring met het heimelijk opnemen van gesprekken, Peter R. de Vries daarentegen des te meer. Het was zijn

⁶ De paginanummers zijn gebaseerd op de eerste druk van A. Holleeder, *Judas*, Amsterdam: Lebowski Publishers 2016.

vak en hij had de techniek vaak en geregeld met succes toegepast. "Ik vroeg Peter de Vries om raad. Hij had vaker met een verborgen camera en microfoon gewerkt, dus hij leek me de aangewezen persoon. Omdat hij wist dat Wim alleen lopend op straat sprak en veel fluisterde, leverde hij me opnameapparatuur waarbij je het opnameapparaat in je jas moest stoppen en de microfoon via de mouw van je jas onder je revers moest vastzetten.", zo schrijft Astrid Holleeder op pag. 148 van haar boek Judas.

21. Niet alleen helpt De Vries met de uitvoering van het voor het welslagen van het voornemen van de zussen om hun broer levenslang achter de tralies te doen belanden cruciale onderdeel van het plan, hij voltooit ook het sluitstuk. Hij legt contact met justitie, het OM. Hij plaveit de weg (pag. 33, Judas):

"Ze willen graag een gesprek met je. Je kunt ze op dit nummer bellen," zei Peter en hij gaf me een visitekaartje van de Criminele Inlichtingen Eenheid (CIE). Ik keek naar het nummer en raakte in paniek. Ik wist wat dit betekende: Peter R. de Vries had zijn contact bij justitie benaderd en gezegd dat Sonja en ik een afspraak wilden maken om met ze te praten".

22. Kortom, niet alleen vormen de heimelijk opgenomen gesprekken, de verklaringen van de zussen en de waardering van de inhoud daarvan door de rechtbank in het Vandros-vonnis heel concreet de verdenking en daarmee het startpunt van Terrel, Peter R. de Vries heeft een cruciale rol gespeeld in de totstandkoming van deze verklaringen en opnames. Het feit dat hij met zijn reputatie onvoorwaardelijk achter de zussen is gaan staan en ze geholpen heeft met de opnames en de contacten met justitie, heeft onmiskenbaar een cruciale rol gespeeld in de totstandkoming van het Vandros-vonnis en met name in de waardering van de inhoud van de verklaringen van de zussen.
23. Niet onopgemerkt mag daarbij blijven dat Peter R. de Vries en Willem Holleeder ernstig gebrouilleerd waren. Holleeder heeft De Vries bedreigd en is daarvoor veroordeeld tot een onvoorwaardelijke celstraf.⁷

II.1 De rol van Peter R. de Vries in Terrel

24. Voorafgaand aan de zitting op 17 oktober jl. heeft het OM een bewijsmiddelenoverzicht ingebracht. Dat overzicht wordt als **productie 2** aan deze toelichting gehecht. Een tweetal verklaringen van Peter R. de Vries wordt als concreet bewijsmiddel opgenomen in dat overzicht (pag. 28 t/m 30 van productie 2). De strafzaak vindt dus niet alleen zijn oorsprong in de (overweging ten overvloede van de rechtbank in Vandros die zien op de) met hulp van Peter R. de Vries tot stand gekomen verklaringen van de zussen, het bewijs voor de tenlastegelegde feiten vindt het OM voor 90% in de verklaringen van de zussen en de verklaring van Peter R. de Vries. Het oude bewijs zoals gepresenteerd in al die eerdere onderzoeken werd door de rechters telkens als onvoldoende beoordeeld, deze nieuwe verklaringen maken het verschil. De rol van Peter R. de Vries in en voor Terrel kan daarmee niet genoeg overschat worden.

⁷ HR 11 april 2017, ECLI:NL:HR:2017:645, Hof Amsterdam 30 maart 2016, ECLI:NL:GHAMS:2016:1129 en Rb. Noord-Holland 5 maart 2015, ECLI:NL:RBNHO:2015:2482.



II.2 Peter R. De Vries in "Judas"

25. Waarom is het nou, om het maar eens heel eufemistisch te zeggen, zo problematisch dat de partner van de voorzitter de rol van Peter R. de Vries heeft gespeeld in de serie "Judas" en ter zitting aanwezig was. Waarom leidt dat nu tot de objectief gerechtvaardigde vrees voor partijdigheid? Daar zijn twee hoofdredenen voor aan te wijzen.
26. Het zou allemaal anders zijn als de partner de rol van Peter R. de Vries zou hebben gespeeld in een serie rondom de Puttense moordzaak, Joran van der Sloot, Jos B. of een van zijn andere, talloze succesverhalen. Het probleem is dat het uitgerekend gaat om een rol in deze zaak. Het gaat erom dat hij de zussen niet alleen een enorme credibility boost heeft gegeven, hij heeft ze feitelijk geholpen met het opnemen van de gesprekken die zo'n belangrijk bewijs zijn gaan vormen en hij heeft ze bij justitie binnengeloodst. Het gaat erom dat zijn verklaringen door het OM als bewijsmiddel worden aangedragen om cliënten te veroordelen.

II.3 De reputatie van Peter R. de Vries

27. Voorop staat de reputatie van Peter R. de Vries die zich met zijn volle gewicht achter de zussen heeft geschaard en daarmee hun verhaal, hun *waarheid* enorm aan geloofwaardigheid heeft doen winnen. Peter R. de Vries is – we moeten inmiddels helaas "was" zeggen want hij is niet meer onder ons – voor slachtoffers van strafbare feiten, voor onterecht veroordeelden, voor de mensen die in het strafrechtelijk systeem vermorzeld worden, die daarin geen gehoor vinden, waar justitie niet naar om kijkt, een laatste reddingsboei. Als hij zich achter je zaak schaaft komt het goed.⁸ Peter R. de Vries staat voor "het goede". Als hij je zaak tot de zijne maakt, weet je dat je uiteindelijk je recht krijgt. Die reputatie had De Vries.
28. Het is nog maar eens helemaal de vraag of de zussen door justitie op dezelfde wijze ontvangen waren als De Vries zich niet met zijn volle gewicht en reputatie achter hen had geschaard. Het is van belang te weten dat de zussen Holleeder op dat moment bij justitie te boek stonden als verdachten van het witwassen van onder meer Heinekenlosgeld en het plegen van valsheid in geschrift en als belastingfraudeurs door het doen van een valse aangifte van successierecht. Tot de zussen, bijgestaan door Peter R. de Vries, bij justitie aanklopten hadden zij zich, om maar in hun eigen woorden te blijven "kapot gelogen", ook onder ede bij justitie. Zij hadden als zussen van Holleeder en als vermeend witwassers van de miljoenen van Cor van Hout simpelweg een zeer bedenkelijke reputatie.
29. Eenieder zal zich de commotie herinneren toen bekend werd dat de zussen hun verhaal gingen doen en tegen hun broer gingen verklaren. Iedere krant, iedere talkshow, zelfs alle nieuwsbulletins openden met dit nieuws. In de weken en maanden daarna, zeker tijdens het "Vandros -proces" zelf, werd er dagelijks over geschreven en tv-shows aan gewijd. Aan deze nadere uitleg wordt een heel summier overzicht gehecht van diverse media berichten waaruit blijkt van de brede maatschappelijke ophef die ontstond toen

⁸ Zie bijv. <https://www.bndestem.nl/etten-leur/moeder-connie-zonder-peter-r-de-vries-was-de-moord-op-jessica-nooit-opgelost~af86da55/> (laatstelijk geraadpleegd op 11 december 2023).



bekend werd dat de zussen zich tegen hun broer hadden gekeerd (**productie 3**).

30. Het boek "Judas", en de daarop gebaseerde tv-serie, vertelt het verhaal van de zussen, *hun* kant van het verhaal. Het is het verhaal van de slachtoffers van hun criminele broer, een monster dat zijn hele omgeving terroriseerde en de ene moord na de andere beging. Zij vertellen hoe ze hun leven lang voor hem vreesden, hoe hun totale leven door hem gedictreed werd, hoe doodsbang ze waren. Ze hebben zich opgeofferd en de liefde voor hun broer moest wijken voor hun eigen veiligheid en daarnaast moest het "moorden stoppen". Ook al zou dat betekenen dat ze nooit meer in vrijheid over straat konden, hun familie niet meer konden zien, het kon niet langer zo. Dat is de prijs die ze dan maar moesten betalen, beter dan zo doorgaan. Een Griekse tragedie was een veelgehoorde omschrijving en heel Nederland omarmde hun verhaal, hun waarheid, heel Nederland leefde met ze mee, had met ze te doen.
31. De partner van de voorzitter heeft dit verhaal uitgedragen in zijn rol in Judas,⁹ een buitengewoon populaire en zeer goed bekeken televisieserie. Het is hun waarheid en het publiek moet ervan overtuigd raken dat hun verhaal het enige echte verhaal is, dat hun verhaal de waarheid is.
32. Onderdeel van *hun* waarheid is ook dat de Wallenpanden waar het in Terrel om draait niet van Kaatee zijn maar van hun broer. Dat is onderdeel van *hun* waarheid en uitgerekend dat stukje heeft de rechtbank uit hun verhaal gepikt om hun geloofwaardigheid als getuige over andere onderdelen van hun verklaring mee aan te tonen. De partner van de voorzitter heeft het grote publiek er dus van moeten, en gezien de reacties, ook kunnen overtuigen dat het verhaal van de zussen, het dramatische verhaal inderdaad de enige waarheid is en dat de bezittingen van Kaatee op de Wallen feitelijk van hun broer Willem zijn.
33. En Kaatee? Kaatee is furieus over de nieuwe vervolging. Hij is onherroepelijk vrijgesproken van het witwassen van de Wallenpanden. Die zijn van hem en van niemand anders. Hij heeft zich in 2002 tot aan zijn nek in de schulden gestoken om die te kunnen kopen. Kaatee is – understatement – ernstig vervolgd over het feit dat de rechtbank een oordeel over de eigendom van zijn bedrijven geeft in de eerste aanleg van een strafproces waarin dat niet ter beslissing voor lag en waarin hij, de enig echte eigenaar nooit gehoord is. Kaatee is vervolgd over het feit dat de zussen verklaren dat zijn hallen van Holleeder zouden zijn. Hoe komen ze er bij? Hoe kan een rechtbank dat geloven zonder een snipper bewijs en zonder hem te horen? Hoe kan het OM dat geloven en hem opnieuw, voor de zoveelste keer voor de rechter slepen voor het witwassen van de Wallenpanden? En de levenspartner van de voorzitter die moet oordelen of het OM hem inderdaad voor de zoveelste keer mag vervolgen en die, als die hobbel genomen is, moet beslissen of de zussen de waarheid spreken over Kaatees bedrijven en de panden op de

⁹ Zie ook NRC Handelsblad d.d. 4 januari 2019, 'Achtergrond series, Holleeder is meester in agressie': "Neem de rol van Peter R. de Vries. „Mensen kennen Peter als een grote man, met een enorme mening. In het boek Judas is hij redelijk familiair met de zussen, beschermend en lief. Ik zocht een acteur die dat naar buiten kon brengen." Het werd acteur Ronald Top, hij is een kop kleiner dan de is misdaderverslaggever.", te raadplegen via: <https://www.nrc.nl/nieuws/2019/01/04/holleeder-is-meester-in-agressie-a3127855> (laatstelijk geraadpleegd op 11 december 2023).



Wallen en dus moet oordelen of Kaatee die panden witwast, heeft het Nederlandse volk er nu juist van moeten overtuigen dat de zussen de absolute waarheid spreken en de panden op de Wallen dus niet van hem zijn.

34. Mensen praten thuis over hun werk en zeker als je werk heel Nederland op dat moment bezighoudt en je partner strafrechter is in de rechtbank Amsterdam, waar dit hele koningsdrama zich afspeelt. In de tijd dat dit speelde praatte iedereen thuis over het feit dat de zussen gingen verklaren tegen hun broer, dus zeker als je dit verhaal "in je werk" tegenkomt wordt er over gepraat. En iedereen koos de kant van de zussen, de slachtoffers van een gewetenloze crimineel, niet alleen de rechtbank, heel Nederland. Gezien de enorme publiciteit in die tijd rondom Judas en het Vandros-proces tegen Holleeder zou het wel heel bijzonder zijn als "die waarheid" niet ook in huiselijke kring is besproken. Het ligt voor de hand dat de partner van de voorzitter zich het lot van de zussen ook heeft aangetrokken, ook overtuigd is geraakt van de waarheid van de zussen en dat thuis heeft besproken. Het ligt voor de hand dat de voorzitter daar gaandeweg eveneens van overtuigd is geraakt.
35. Dat is in ieder geval iets waar objectief gerechtvaardigd van uitgegaan kan worden. En die vrees wordt bevestigd door de overige omstandigheden die zijn aangevoerd, die laten zich allemaal verklaren doordat de overtuiging dat het verhaal van de zussen klopt en de gokhallen en de panden op de Wallen dus niet van Kaatee maar van Holleeder zijn.

II.4 De partner op zitting

36. Het feit dat de partner van de voorzitter naar de zitting komt bevestigt die vrees natuurlijk. Het ligt voor de hand dat de voorzitter hem erop gewezen heeft dat "zijn zaak" die dag behandeld zou worden. Onder haar voorzitterschap. Waarom zou ze hem op de zitting wijzen als hij er geen belangstelling voor had en hij het allemaal onzin zou vinden. Waarom komt hij uitgerekend nadat het preliminaire verweer is verworpen? Hoe zou dat volgens de objectieve buitenstaander komen, waarom zou dat zijn? Wist de acteur soms al op voorhand dat het preliminair verweer zou worden verworpen en de zitting zou doorgaan? Is hij tussentijds gebeld?
37. De voorzitter schrijft in haar brief van 29 november 2023 (pag. 1):
- "Ik heb ook niet met mijn partner besproken dat Peter R. de Vries voorkomt in het onderzoek Terrel. Mijn partner was op de zitting aanwezig uit belangstelling voor mij, en niet voor deze strafzaken."*
38. Dat zal zo zijn, de objectieve buitenstaander zal toch wel degelijk zijn wenkbrauwen fronsen bij deze uitleg. Het kan zo zijn dat ze niet heeft gezegd dat Peter R. de Vries voorkomt in Terrel, maar dat lijkt een wel heel semantische benadering. Zou ze haar partner, de acteur die Peter R. de Vries heeft gespeeld, niet verteld hebben dat zij op 17 oktober de zaak van de zussen Holleeder, de zaak "Judas", de zaak Holleeder, de zaak over de gokhallen van Holleeder, geef het beestje een naam, die dag door haar voorgezeten zou worden? Zou hij die dinsdagmiddag 17 oktober jl. werkelijk niet hebben geweten welke strafzaak werd behandeld? De vrees dat hij dat drommels goed wist en daar door de voorzitter op is gewezen, was juist



gezien zijn eerdere betrokkenheid bij "de zaak" lijkt toch bepaald objectief gerechtvaardigd te zijn.

39. De buitenstaander zal ook heus wel willen aannemen dat de partner niet is gekomen om naar mrs. Pluimer en Jahae te komen kijken, maar echt, zou hij komen om zijn partner te zien, die hij iedere dag ziet? Zijn partner doet wel meer zittingen mogen we aannemen, zou hij haar dan uitgerekend in deze zaak willen zien? Of komt hij bij iedere zaak van de voorzitter langs?
40. De voorzitter gaat in ieder geval de vraag of zij hem op deze zitting heeft gewezen en waarom ze dat dan heeft gedaan, uit de weg. Ze volstaat met de opmerking dat ze hem niet heeft verteld dat Peter R. de Vries een rol speelde in dit dossier.
41. De objectieve buitenstaander zal bovendien denken "wat bijzonder dat hij na de pauze binnen komt. Zou er thuis soms besproken zijn dat het preliminaire verweer van de verdediging verworpen ging worden, maar dat het daarna pas interessant zou worden. Dat hij dus beter pas na de pauze zou kunnen komen"?
42. We weten het natuurlijk niet zeker, maar vrees dat dat het geval is, de vrees dat de voorzitter zich de waarheid van de zussen heeft eigen gemaakt, is objectief gerechtvaardigd.
43. Die vrees is objectief gerechtvaardigd op grond van de hierboven omschreven feiten en omstandigheden. Die objectieve vrees wordt nog eens versterkt door de hieronder te bespreken omstandigheden. Die onderstrepen de gerechtvaardigde vrees dat de voorzitter zich op voorhand al heeft doen overtuigen van de waarheid van de zussen. Die overtuiging, en dus die partijdigheid, verklaren waarom deze dingen gelopen zijn zoals ze gelopen zijn, althans rechtvaardigen de gegronde vrees daarvoor.

III. (Aanvulling op) een aantal gronden en bespreking van de brief van de voorzitter d.d. 29 november 2023 en de (nog steeds) onbeantwoorde vragen

44. Samengevat zijn de volgende gronden in het wrakingsverzoek aangevoerd (zie wrakingsverzoek, pag. 8, randnr. 28):
- 1. De partner van de voorzitter heeft de rol van Peter R. de Vries gespeeld in de televisieserie "Judas" die is gemaakt n.a.v. het boek dat Astrid Holleeder heeft geschreven met dezelfde naam.*
 - 2. De partner van de voorzitter heeft de regiezing op 17 oktober jl. gedeeltelijk bijgewoond.*
 - 3. Het uitblijven van een uitleg n.a.v. onze vragen d.d. 23 oktober 2023 laat staan een bevredigende uitleg.*
 - 4. Het feit dat niet gemeld is dat haar partner de rol van Peter R. de Vries heeft gespeeld, met name niet toen wij (een ander punt m.b.t) een mogelijke schijn van partijdigheid naar voren hebben gebracht.*
 - 5. Het feit dat de voorzitter direct contact heeft gezocht met de zaakofficier van justitie en daar geen melding van is gemaakt (ook niet nadat wij hadden geconstateerd dat het OM wel en de*



verdediging niet op de hoogte was geraakt van de namen van de rechters die de zaak behandelden en wij om uitleg daarover gevraagd hebben).

6. *Het "helpen" van het OM ter zitting.*

7. *Het voorstel om de vragen ter opheldering d.d. 23 oktober 2023 informeel af te doen.*

45. Wij zullen de punten 3 t/m 6 een voor een nader toelichten. De punten 1 en 2 zijn hiervoor voldoende nader toegelicht. Punt 7 is helder en behoeft hier geen nadere toelichting.

46. Wij hechten eraan om, voordat wij dat doen, het volgende op te merken.

47. In het voortraject en tijdens de zitting is een aantal zaken voorgevallen die weliswaar onze wenkbrauwen hebben doen fronsen maar die allemaal ieder voor zich en ook in combinatie met elkaar op dat moment geen aanleiding waren om op goede gronden te twijfelen aan de onpartijdigheid. Wij doelen dan op het feit dat het OM kennelijk wel de naam van de voorzitter kende en de verdediging niet, het feit dat de rechtbank nadat wij een – ander – punt van mogelijke partijdigheid op tafel hadden gelegd aangaf geen beletsel te zien voor de voorzitter om haar taak voort te zetten, alsmede het feit dat de voorzitter het OM ter zitting een aantal suggesties aan de hand deed hoe de tenlastelegging misschien ook wel bewezen kon worden, punten die het OM in het eigen bewijsmiddelenoverzicht niet als bewijs had aangevoerd. Opvallend, wellicht dubieus, maar soms gebeuren die dingen.

48. Het punt is dat die zaken die eerder opvielen plots in een heel ander daglicht zijn komen te staan doordat bleek dat de partner van de voorzitter de rol van Peter R. de Vries in "Judas" had gespeeld en zich kennelijk zo in zijn rol had ingeleefd dat hij het nodig vond om ter zitting te komen kijken. Die eerdere kwesties vielen a.h.w. op hun plaats door deze omstandigheid.

49. De schijn van partijdigheid werd vervolgens bevestigd doordat a) de voorzitter, nadat wij haar om opheldering hadden gevraagd, allereerst de kwestie in een informele bijeenkomst buiten aanwezigheid van cliënten om wilde oplossen, b) vervolgens naliet om op alle punten te antwoorden en c) vervolgens in haar antwoord nog een omstandigheid naar voren bracht waarvan wij het bestaan niet kenden. Ze legde uit hoe het kwam dat het OM haar naam wel kende en de verdediging niet: de voorzitter had zelf contact opgenomen met het OM zonder dit te melden en uit te leggen. Dit komt nu pas naar voren.

50. Het gaat ons dus uitdrukkelijk om de combinatie van een aantal factoren in samenhang met het uitblijven van een bevredigende, d.w.z. de objectief gerechtvaardigde vrees wegnemende, uitleg.

III.1 Punt 3: het uitblijven van een uitleg n.a.v. onze vragen d.d. 23 oktober 2023 laat staan een bevredigende uitleg

51. De voorzitter heeft per e-mail op 3 november jl. gereageerd op onze brief met het verzoek een aantal zaken uit te leggen. Die antwoorden waren niet alleen niet bevredigend in die zin dat de vrees voor vooringenomenheid



daarmee was weggenomen, belangrijker is dat een groot aantal voor de verdediging relevante vragen niet beantwoord werden.

52. In het wrakingsverzoek (pag. 6, randnummer 23) hebben wij daarover het volgende opgenomen:

"De voorzitter gaat niet in op de vraag:

- *Of zij het feit dat haar partner deze rol speelde heeft besproken met de zittingscombinatie en/of het OM;*
- *Of dat gegeven besproken en meegewogen is nadat wij het punt van de mogelijke schijn van partijdigheid hadden opgeworpen in onze brief d.d. 25 augustus 2023 (opnieuw **bijlage 4**) n.a.v. haar functie als advocaat op het kantoor waar verzoekers cliënt waren;*
- *Of de mededeling van de griffier dat de combinatie geen beletsel zag voor mr. Slager om deze zaak voor te zitten mede op deze omstandigheid gebaseerd was of dat de overige leden juist onbekend waren hiermee (randnummer 16). Het spreekt voor zich dat als dat het geval is, dat ook de objectieve vrees voor partijdigheid van de andere twee rechters raakt;*
- *Om uit te leggen waarom het feit dat haar partner uitgerekend deze rol heeft gespeeld en dan ook nog eens op zitting aanwezig is, zeker in onderling verband en samenhang beschouwd, in haar ogen niet leidt tot de objectief gerechtvaardigde vrees voor partijdigheid;*
- *Hoe het kan dat de verdediging niet en het OM, in strijd met het geldend beleid, wel op de hoogte was van het feit dat mr. Slager de zaak voor zou zitten (tenzij hetgeen zij meedeelt over haar telefonisch contact met mr. Kok in haar mail van 3 november jl. (opnieuw **bijlage 9**) zo moet worden begrepen dat mr. Kok langs die weg er mee bekend is geraakt dat mr. Slager de zaak zou voorzitten).*
- *Waarom de verdediging niet op de hoogte is gesteld van het directe contact tussen mr. Slager en het OM over de inhoud van de zaak, niet onmiddellijk nadat het contact plaats vond, niet nadat wij in onze brief van 25 augustus hadden laten weten gezien te hebben dat het OM kennelijk op de hoogte was van het feit dat mr. Slager de voorzitter was en niet ter zitting.*

53. De voorzitter heeft op 29 november jl. een brief aan uw kamer gestuurd. Wij hebben daar een kopie van ontvangen. Daarin is opnieuw geen van de hierboven omschreven vragen beantwoord. Wij zullen dat hieronder per nader te bespreken punt adresseren.

III.2 Punt 4: het feit dat niet gemeld is dat haar partner de rol van Peter R. de Vries heeft gespeeld, met name niet toen wij (een ander punt m.b.t) een mogelijke schijn van partijdigheid naar voren hebben gebracht

54. De voorzitter schrijft daarover in haar brief van 29 november jl. als volgt (pag. 1):



"Voorafgaand aan de zitting heb ik nooit een link gelegd tussen de rol van mijn partner in het eerste seizoen van de televisieserie (uitgezonden vanaf januari 2019) en de onderhavige strafzaken."

55. Wij hebben aan te nemen dat hetgeen de voorzitter schrijft correct is en doen dat ook. Opgemerkt wordt evenwel dat dat, gezien de gevoeligheid van de zaak (zie daarvoor o.a. randnummer 33 van deze toelichting), de rol van Peter R. de Vries en de zussen in en voor het onderzoek Terrel, de aandacht die Marcel Kaatee en de verdediging daar van meet af aan consequent op gevestigd hebben, heel moeilijk voorstelbaar is en daarmee misschien ook wel heel veelzeggend.
56. Het is zeker moeilijk voor te stellen omdat de verdediging al eerder in de procedure een kwestie van een mogelijke schijn van partijdigheid op tafel had gelegd.
57. Daarover is in het wrakingsverzoek het volgende opgenomen (pag. 3-4):

*"13. Voorafgaand aan de zitting heeft een schriftelijke standpuntuitwisseling plaats gevonden onder leiding van de voorzitter/de zittingscombinatie. Op basis van, naar wij begrepen, nieuw beleid van de rechtbank Amsterdam zijn de namen van de zittingscombinatie geheim voor de procesdeelnemers tot een week voor de zitting, i.c. 17 oktober jl. Tijdens die schriftelijke procedure bleek dat het OM kennelijk wél over de naam van de voorzitter beschikte. Dat bleek toen het OM de verdediging op 20 juli jl. in de cc van een rechtstreekse mail aan de voorzitter zette (**bijlage 3**).*

*14. Wij hebben toen de voorzitter 'gegoogled' en ons bleek op dat moment dat zij als advocaat werkzaam was geweest op het advocatenkantoor dat in de jaren dat zij daar werkzaam was de bestuursrechtelijke belangen van verzoeker(s) behartigde m.b.t. uitgerekend de Wallenpanden, de panden waar het in Terrel nu juist om draait. Wij hebben de rechtbank en het OM er toen op gewezen dat deze omstandigheid voor ons niet de schijn van partijdigheid van de voorzitter met zich bracht, maar gevraagd of dat voor de rechtbank zelf en wellicht het OM wel een reden was om daaraan te twifelen. Wij stelden dit punt aan de orde om te vermijden dat een van de partijen hier kort voor de zitting achter zou komen en wel zou menen dat deze omstandigheid de schijn van partijdigheid opleverde en de (regie)zitting – waar verzoekers al drie en een half jaar om hadden verzocht – aangehouden zou moeten worden (**bijlage 4 en dan met name par. V, randnummers 272 t/m 281**).*

*15. Het OM heeft hier nooit op gereageerd. De griffier berichtte per e-mail van 8 september jl. als volgt (**bijlage 5**): "Daarop vooruitlopend kan ik namens de rechtbank in elk geval alvast meedelen dat ook de rechtbank geen beletsel ziet voor de voorzitter om onderdeel te zijn van de zittingscombinatie".*

58. Wij begrijpen de antwoorden van de voorzitter in de brief van 29 november jl. zo dat zij ook, na dat dus in de voorbereidende fase een punt van mogelijke partijdigheid was opgeworpen, ze er nog steeds geen seconde bij heeft stilgestaan dat het feit dat haar partner een prominente rol in "Judas"



had gespeeld, eveneens een punt van discussie zou kunnen zijn. Opnieuw, we hebben dat aan te nemen, als de voorzitter het zegt, dan is dat zo, maar dat neemt de gerechtvaardigde vrees voor partijdigheid bepaald niet weg.

59. Hoe dan ook: de volgende in het wrakingsverzoek beschreven vragen zijn daarmee niet beantwoord door de voorzitter:

"• Of zij het feit dat haar partner deze rol speelde heeft besproken met de zittingscombinatie en/of het OM;

*• Of dat gegeven besproken en meegewogen is nadat wij het punt van de mogelijke schijn van partijdigheid hadden opgeworpen in onze brief d.d. 25 augustus 2023 (opnieuw **bijlage 4**) n.a.v. haar functie als advocaat op het kantoor waar verzoekers cliënt waren;*

• Of de mededeling van de griffier dat de combinatie geen beletsel zag voor mr. Slager om deze zaak voor te zitten mede op deze omstandigheid gebaseerd was of dat de overige leden juist onbekend waren hiermee (randnummer 16). Het spreekt voor zich dat als dat het geval is, dat ook de objectieve vrees voor partijdigheid van de andere twee rechters raakt;

• Om uit te leggen waarom het feit dat haar partner uitgerekend deze rol heeft gespeeld en dan ook nog eens op zitting aanwezig is, zeker in onderling verband en samenhang beschouwd, in haar ogen niet leidt tot de objectief gerechtvaardigde vrees voor partijdigheid;"

III.3 Punt 5: het feit dat de voorzitter direct contact heeft gezocht met de zaaksofficier van justitie en daar geen melding van is gemaakt (ook niet nadat wij hadden geconstateerd dat het OM wel en de verdediging niet op de hoogte was geraakt van de namen van de rechters die de zaak behandelden en wij om uitleg daarover gevraagd hebben)

60. Wel legt de voorzitter uit dat zij zelf contact met het OM heeft opgenomen "omdat bij de rechtbank onduidelijkheid bestond over het standpunt van het Openbaar Ministerie" (brief van de voorzitter d.d. 29 november 2023, pag. 3). Waarom daarvan geen melding is gedaan aan de verdediging wordt niet uitgelegd. Waarom het gegeven dat de voorzitter buiten de zitting om en zonder de verdediging daarin te betrekken en evenmin op de hoogte te brengen, niet bijdraagt aan de objectief gerechtvaardigde vrees voor partijdigheid legt de voorzitter evenmin uit.

61. Steun voor de opvatting dat dit directe contact tussen de voorzitter en een van de zaaksofficieren van justitie wel degelijk de vrees van vooringenomenheid objectief rechtvaardigt, kan worden gevonden in de rechtspraak.

62. In dit kader verwijzen wij in de eerste plaats naar een uitspraak van de wrakingskamer van het gerechtshof Arnhem (ECLI:NL:GHARN:2008:BF0022). In deze zaak was op eigen initiatief en verzoek van de strafkamer van het hof navraag gedaan bij de Hoge Raad naar de positie van een deskundige die op verzoek van de verdediging een deskundigenopinie had opgesteld. Aanleiding was dat de deskundige ook raadsheer in buitengewone dienst was bij de Hoge Raad. De raadsman van de verdachte was door het hof over deze navraag niet geïnformeerd en



raakte hier pas mee bekend nadat de betreffende deskundige/raadsheer de raadsman hierover had bericht. Het wrakingsverzoek dat hierop volgde werd toegewezen.¹⁰

63. Ten tweede verwijzen wij naar een uitspraak van de wrakingskamer van de rechtbank Rotterdam (ECLI:NL:RBROT:2005:AU4040). In deze zaak had tussen een van de rechters en de officier van justitie met het oog op ter terechtzitting te nemen beslissingen een briefwisseling en e-mailcontact plaatsgevonden. Hier werd de verdediging pas eerst ter zitting over geïnformeerd. Ook dit leverde een geslaagd wrakingsverzoek op nu (de inhoud van) die briefwisseling en e-mailcorrespondentie bij de verdachte het idee heeft kunnen postvatten dat de rechter in kwestie vooringenomen was.¹¹
64. Een derde, laatste, voorbeeld van rechtstreeks/direct contact tussen het OM en de rechterlijke macht zonder kennisgeving daarvan aan de verdediging, kan worden gevonden in een uitspraak van de wrakingskamer van de rechtbank Oost-Brabant (ECLI:NL:RBOBR:2014:5227). In deze zaak had de advocaat van een verdachte geconstateerd dat de rechter en officier van justitie voorafgaand aan de terechtzitting in de zittingszaal al contact hadden. Ter zitting werd vervolgens duidelijk dat de rechter tijdens dit contact aan de officier van justitie had gevraagd of in een andere aan de zaak van de verdachte gerelateerde kwestie al uitspraak was gedaan. Deze vraag was door de officier van justitie inhoudelijk beantwoord. Deze vraag was van belang voor de door de rechter te nemen beslissing of de zaak van de verdachte zou moeten worden aangehouden in afwachting van die uitspraak bij het andere gerecht. Nu noch de verdachte noch zijn raadsman bij het contactmoment tussen de rechter en de officier van justitie aanwezig was maar het wel ging om uitwisseling van informatie die de zaak van de verdachte raakte, overwoog de wrakingskamer dat de rechter de indruk heeft gewekt dat de zaak was voorbesproken met de officier van justitie. Daarmee heeft de rechter de schijn van partijdigheid gewekt, aldus de rechtbank.¹²
65. De oordelen in deze zaken sluiten aan bij de Professionele standaarden strafrecht van de Rechtspraak.¹³ Daarin is op niet misverstande wijze opgetekend dat indien de strafrechter buiten de zitting om communiceert met één van de procespartijen, hij of zij dat op een voor andere procespartij transparante wijze doet.¹⁴ Uit de feiten en omstandigheden van het onderhavige geval volgt dat de communicatie tussen de voorzitter en een van de zaaksofficieren van justitie niet op transparante wijze heeft plaatsgevonden. De verdediging is over dit contact niet geïnformeerd, niet direct nadat het heeft plaatsgevonden, niet op enig moment voorafgaand

¹⁰ Hof Arnhem 4 september 2008, ECLI:NL:GHARN:2008:BF0022.

¹¹ Rb. Rotterdam 3 oktober 2005, ECLI:NL:RBROT:2005:AU4040.

¹² Rb. Oost-Brabant 11 juli 2014, ECLI:NL:RBOBR:2014:5227.

¹³ <https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/professionele-standaarden-strafrecht.pdf> (laatstelijk geraadpleegd op 11 december 2023).

¹⁴ Zie Professionele standaarden strafrecht, par. 2.6 onder 3: "Indien de strafrechter buiten de zitting om communiceert met één van de procespartijen doet hij dat op een voor de andere procespartij transparante wijze. De communicatie met procespartijen gebeurt op een zakelijke en professionele toon [onderstreping, advocaten HJ & OP]."

aan de regiezitting van 17 oktober jl. noch bij gelegenheid van die regiezitting. Pas eerst nadat de verdediging vragen heeft gesteld naar aanleiding van het na de regiezitting bekend raken met de hoedanigheid van de partner van de voorzitter, is door de beantwoording van die vragen duidelijk geworden dat het contact – op initiatief van de voorzitter – überhaupt heeft plaatsgevonden.

66. Daarbij is bovendien duidelijk geworden dat het contact ziet op de inhoud van de zaak, namelijk over het standpunt van het OM of bepaalde processtukken wel of niet aan het dossier moeten worden toegevoegd. Het OM is daarbij door de voorzitter in het zadel geholpen door reeds voorafgaand de regiezitting kenbaar te maken dat de rechtbank het standpunt van het OM onduidelijk vond. Zodoende heeft het OM voorafgaand aan die regiezitting ampel gelegenheid gekregen om het standpunt nader te onderbouwen en te verduidelijken, zonder de verdediging van die visie van de voorzitter c.q. de rechtbank te vergewissen en zonder aan de verdediging kenbaar te maken dat de voorzitter die verduidelijkingsgelegenheid aan het OM heeft geboden.
67. De uitleg van de voorzitter dat niet gehandeld is in strijd met het beleid van de rechtbank om uiterlijk twee werkdagen voor de zitting de namen van de rechters bekend te maken overtuigt dan ook niet. De voorzitter geeft immers aan zelf – kennelijk in strijd met dat beleid – haar naam bekend te hebben gemaakt bij een van de procespartijen, terwijl ze de andere partij daar niet van op de hoogte stelt. Het feit dat wij, de verdediging, op 20 juli jl. daarvan ook op de hoogte geraakten maakt dat niet anders. Dat kwam immers niet omdat de voorzitter ons belde of schreef en meedeelde dat zij het OM had benaderd *“omdat bij de rechtbank onduidelijkheid bestond over het standpunt van het Openbaar Ministerie”*, dat kwam omdat het OM ons in de cc zette bij een e-mail aan de voorzitter. Anders hadden we helemaal nooit geweten dat het OM op voorhand er wel mee bekend was wie de voorzitter van de (regie)zitting zou zijn.

III.4 Punt 6: het “helpen” ter zitting

68. De voorzitter legt in haar brief van 29 november jl. uit dat ze het OM niet heeft geholpen maar slechts twee punten aan de orde heeft gesteld. De verdediging ziet dat anders en legt dat hieronder uit. Belangrijker is echter de vraag of de voorzitter door die twee punten aan de orde te stellen op de wijze zoals ze dat heeft gedaan niet ook heeft bijgedragen aan de objectief gerechtvaardigde vrees voor partijdigheid. De vraag is dan ook of de voorzitter door het OM te vragen of er niet meer bewijs in het dossier zit – want daar komt het op neer – dan het OM zelf in het bewijsmiddelenoverzicht heeft aangevoerd, die schijn op zich heeft geladen waarbij ook dit gegeven nadrukkelijk weer bezien moet worden in de context van de overige hiervoor reeds omstandig uiteengezette feiten en omstandigheden.
69. De voorzitter heeft het OM gewezen op een tweetal nadere bewijsopties waar het OM kennelijk nog niet bij had stil gestaan.



i. Allereerst m.b.t. de zogenaamde "derde criminele geldstroom"

70. Het OM heeft een zeer uitgebreid bewijsmiddelenoverzicht ingebracht (opnieuw **productie 2**). Daarin wordt allereerst onder het hoofdstuk "2.3 Bestanddeel "uit misdrijf afkomstig"" op pag. 11 e.v. omstandig beschreven uit welke misdrijven de panden afkomstig zouden zijn. Het OM komt tot "twee criminele geldstromen" die als gronddelict kunnen dienen. Beide geldstromen worden minutieus in kaart gebracht en de onderliggende bewijsmiddelen worden keurig op een rijtje gezet. De voorzitter vraagt het OM vervolgens of er toch niet ook nog een "derde geldstroom" in het dossier valt te ontwaren die dus mogelijk ook als gronddelict opgevoerd zou kunnen worden. Dat hebben wij gezien als "het helpen van het OM". Hoe is het precies gegaan?

71. De voorzitter schrijft daarover in haar brief van 29 november jl. (pag. 5):

"Op de zitting is besproken dat het Openbaar Ministerie in het voorlopig bewijsmiddelenoverzicht twee 'criminele geldstromen' beschrijft. Kort gezegd zien deze geldstromen op losgeld van de ontvoering van de heren Heineken en Doderer in 1983, en op geld dat door Willem Holleeder zou zijn afgeperst van Willem Endstra.

In het relaasproces-verbaal (pagina 21 tot en met 23) staat een paragraaf met de titel "besmet vermogen Willem Endstra", waaruit zou volgen dat het vermogen van Willem Endstra al vóór de afpersing crimineel zou zijn geworden door vermenging met geld uit drugshandel.

In het voorlopig bewijsmiddelenoverzicht (paragraaf 2.3, Bestanddeel "uit misdrijf afkomstig", pagina 57 en 58) is het vonnis van de rechtbank in de strafzaak tegen Ormindia Soerel opgenomen. Hierover staat in het voorlopig bewijsmiddelenoverzicht onder meer het volgende.

Opmerking OM: *Holleeder heeft al verhaald dat zijn criminele geld uit het Grifhorstconcern is geïnvesteerd bij Endstra. Uit dit vonnis van de rechtbank, gewezen in de strafzaak van Ormindia Soerel, blijkt dat Endstra vaker betrokken was bij criminele investeringen. Zijn vermogen is in dat opzicht substantieel als crimineel besmet te zien.*

Citaat uit dit onherroepelijke vonnis m.b.t. het besmette vermogen van Endstra:

"(...) Van Essen heeft verklaard dat hij ongeveer 20 miljoen gulden bij Endstra heeft geïnvesteerd. Dat geld was afkomstig uit de handel in XTC (...)

Naar het oordeel van de rechtbank staat op grond van het voorgaande vast dat deze gelden met criminele herkomst ook bij Convoy zijn ingebracht en tot haar vermogen zijn gaan behoren, waarover Endstra in zijn hoedanigheid van aandeelhouder en enig directeur kon beschikken.

Vermenging van een vermogen met gelden afkomstig uit misdrijven kan ertoe leiden dat het gehele vermogen hierdoor besmet raakt. in deze gaat het om een bedrag van ongeveer 20 miljoen gulden aan criminele gelden, dat wil zeggen een



bedrag van zo'n substantiële omvang dat daarmee het gehele vermogen van Endstra/Convoy moet worden geacht besmet te zijn geraakt." [Onderstropping door het OM.]

Op zitting heb ik de gestelde vermenging van het vermogen van Endstra genoemd. Daarbij heb ik het Openbaar Ministerie gevraagd in hoeverre de stelling, dat drugsgeld in het vermogen van Willem Endstra zou zijn gevloeid, meeweegt bij de onderhavige verdenking."¹⁵

72. Het proces-verbaal van de zitting van 17 oktober jl. vermeldt daarover (pag. 2-3 van het proces-verbaal van de zitting (bijlage bij de brief van de voorzitter d.d. 29 november jl.)):

"Mr. Duijts verklaart, zakelijk weergegeven:

U, voorzitter, vraagt in hoeverre de stelling, dat het vermogen van Willem Endstra zodanig besmet was met crimineel geld (onder andere door geld van Van Essen) dat het gehele vermogen als besmet moet worden beschouwd, een rol speelt bij de huidige verdenking ter zake van witwassen – naast de beschreven eerste en tweede criminele geldstroom. Wij hebben dit onderdeel aan het dossier laten toevoegen omdat de gedachte is dat het vermogen van Endstra ook uit andere bronnen dan Willem Holleeder besmet was. Wij vonden dat de rechtbank hiervan op de hoogte moet zijn, maar wij weten op dit moment nog niet wat de betekenis daarvan is. De eerste en tweede criminele geldstroom die in het conceptbewijsmiddelenoverzicht zijn uitgewerkt zijn wat het Openbaar Ministerie betreft de meest prominente criminele geldstromen in dit verband, maar mogelijk was er meer crimineel geld betrokken.

Mr. Jahae verklaart, zakelijk weergegeven:

De vraag of het hele vermogen van Endstra besmet was (door het geld van Van Essen) is uitgebreid in Kolbak aan de orde geweest. De verdediging heeft zich nu gericht op de geldstromen die in het conceptbewijsmiddelenoverzicht zijn uitgewerkt."

73. De zitting van 17 oktober jl. is opgenomen door *Follow the Money*. Dat wisten wij niet van tevoren, daar is onze mening ook niet naar gevraagd, dat is ons aan het begin van deze zitting medegedeeld. Wij beschikken inmiddels over een audio-bestand met daarop de letterlijke weergave van hetgeen ter zitting is gezegd. Letterlijk is het volgende gezegd (onderstropping advocaten):

"15:38

VZ_ES: *Ehm, een andere vraag aan het openbaar ministerie. Want bij lezing van de stukken, het gaat over twee eh twee criminele geldstromen die het openbaar ministerie ziet. In het proces verbaal relaas in Terrèl wordt ook een hele alinea gewijd aan 'besmet vermogen Willem Endstra' zoals het heet. Hè, dat er geld van de xtc-handel van Van Essen bij Endstra terecht zou zijn gekomen waardoor*

¹⁵ Brief voorzitter aan uw Wrakingskamer d.d. 29 november 2023.

het hele, hè, dat zou dan zo omvangrijk zijn geweest dat het gehele vermogen van Endstra daarmee besmet zou zijn geweest.

In hoeverre speelt dat nog een rol bij de verdenking die er nu ligt?

OvJ D: Ja dat dat... Sorry, dan gaan we heel erg in op de zaak zelf maar we zitten natuurlijk nog niet in de fase van de feitelijke behandeling. We hebben het toe laten voegen aan het dossier omdat er dus inderdaad eh eh... De gedachte is dat er meer besmet vermogen was van Endstra dan alleen maar vanuit meneer Holleeder.

VZ_ES: Hm Hm

OvJ D: En dat betekent dus dat wij vonden dat u daar volledig over geïnformeerd moest zijn. Wat de implicatie daarvan is, dat moeten we nog zien. Ook aan de hand van de verweren die misschien komen. Eh, een verweer zou kunnen zijn, theoretisch, want dat weten we nog niet, eh dat als het geld via Holleeder Endstra naar de panden toe niet fout was, nou ja, dan is er in elk geval ook nog ander geld fout. Dus natuurlijk in een breder verband moet u dat zien, dat wij u daarover hebben willen informeren.

En het bredere verband is dan dat sowieso geld dat bij Endstra vandaan komt, vermogen van Endstra, dat dat zo verweven was met de criminele achtergrond, met criminele financiën, dat eh... Aan een euro kan je niet zien waar die precies vandaan komt, dat ook dat in dat verband zeg maar er besmetting kan zijn geweest richting de panden.

17.35

VZ_ES: Want nu zoals u het omschrijft hangt het eigenlijk af van de positie die de verdediging eventueel in het vervolg zal innemen, maar begrijp ik u dan goed dat u eigenlijk zegt van, daar zit in feite een derde criminele geldstroom?

OvJ D: Zou kunnen ja. Er zit misschien nog wel meer ook in het dossier te achterhalen maar wij vonden dat u ...

OvJ D vervolgt: Er zijn natuurlijk wel meer eh... financiële criminele verwevenheden geweest. Wij hebben gevonden dat wij eh... deze twee die wij nu genoemd hebben in ons bewijsmiddelenoverzicht dat dat op voorhand de twee leidende eh eh... kwesties zijn, maar er kan natuurlijk aan alle kanten gekissebist worden over hoe fout het geld was en waar eventueel nog meer fout geld zat, of dat het toch een legale herkomst had. Het is natuurlijk wel gebruikelijk dat daarover gesteggeld wordt in dit soort zaken.

VZ_ES: Nou ja, ik... En de vraag is natuurlijk ook omdat u een bewijsmiddelenoverzicht heeft aangeleverd, maar dit is iets wat eigenlijk redelijk prominent nog in beeld komt als mogelijke eh..., nou ja ...

OvJ D: Klopt.

VZ_ES: ... derde financiële geldstroom.



OvJ D: Ja.

VZ_ES: Ja. Ehm.

HJ: Zou ik iets mogen toevoegen mevrouw de voorzitter?

VZ_ES: Wat zegt u?

HJ: Zou ik iets mogen toevoegen hieraan?

VZ_ES: Ja.

HJ: Het hele vermogen van Endstra, het Van Essen-verhaal, de xtc-zaak, het feit dat Endstra werd vervolgd voor witwassen ehm en voor zijn verscheidene een kennisgeving niet verdere vervolging of sepot heeft gehad, is allemaal ook uitgebreid, eh, in Kolbak aan de orde geweest, dus als u daarop nog even wilt wachten, dan kunnen we met een weekje of twee ook al die stukken aan u doen toekomen. Dus mocht dat nog een derde geldstroom opleveren of een vierde of een vijfde, het hele verhaal zit allemaal in Kolbak.

19.22

HJ: Maar we hebben ons nu natuurlijk moeten concentreren op het bewijsmiddelen overzicht.

VZ_ES: Ja. Klopt. Klopt.

HJ: Wat is de zin dan van op deze manier procederen als je dan op zitting dan ineens weer...

VZ_ES: Nou ja, en zo

OvJ D: Voorlopig bewijsmiddelenoverzicht wil ik opmerken

VZ_ES: Ja. Nee dat klopt. Dat zegt u terecht. Maar goed.

Het zijn ook, het is natuurlijk een beetje, we zitten nu nog in de fase van het eh... prelliminair verweer. Van de andere kant zijn er ook gewoon bepaalde punten die bij lezing van de stukken, hè... vragen die oppoppen, in ieder geval bij ons.

HJ: Helder.

VZ_ES: En als we door zouden gaan na vanmorgen, ja dan komen er een heleboel dingen nog veel uitvoeriger in een later stadium aan bod.

HJ: Maar dan weet u alvast dat dit de reactie gaat zijn."

74. Wij menen dat uit de letterlijke tekst van de conversatie duidelijk valt op te maken dat de voorzitter het OM op iets wijst dat het OM zelf nog niet gezien had maar eigenlijk wel een goed idee vindt. Het duurt even voordat het tot het OM doordringt maar dan wordt de hint keurig opgepakt. De zin "**OvJ D:** Zou kunnen ja. Er zit misschien nog wel meer ook in het dossier te achterhalen" spreekt wat dat betreft boekdelen.

ii. Vervolgens m.b.t de "nieuwe" witwashandeling

75. M.b.t. de "nieuwe" witwashandeling herhaalt zich dit patroon. Het OM rept in het bewijsmiddelenoverzicht met geen woord over nieuwe witwashandelingen. De hele verdenking is gebaseerd op het enkele feit dat cliënten al 20 jaar eigenaar zijn van twee "gokhallen" en de panden op de Wallen terwijl volgens het OM Holleeder de feitelijke de eigenaar zou zijn. Toch meent de voorzitter het OM erop te moeten wijzen dat er wellicht in het dossier, als je goed kijkt, een nieuwe witwashandeling te vinden zou zijn. Zou het OM daar niet in geïnteresseerd zijn, was de vraag. Hoe is dit precies gelopen?
76. De voorzitter schrijft daarover het volgende in haar brief d.d. 29 november jl. (pag. 6-7):

"Ten tweede. Op de zitting heb ik ook besproken dat het Openbaar Ministerie in de reactie op het klaagschrift (pagina 16) heeft geschreven dat er na de zaak Kolbak aanvullend bewijsmateriaal is gekomen, te weten gerechtelijke uitspraken ten aanzien van Willem Holleeder en Jan-Dirk Paarlberg, stukken uit de zaak Vandroes en verhoren uit het onderzoek in Terrel. Daarbij heb ik geciteerd uit het proces-verbaal van verdenking (pagina 256) waarin het volgende staat over pogingen van Kaatee om de gokhallen (die deel uitmaken van de Wallenpanden) te verkopen:

Het onderzoeksteam Terrel vermoedt, dat de constructies die voor het aanvragen van de vergunningen worden gepresenteerd, nog altijd constructies zijn die de betrokkenheid van Holleeder bij de gokhallen verhullen.

Op zitting is besproken dat dit laatste ziet op vergunningaanvragen om gokhallen weer te openen. Aan de officieren van justitie heb ik voorgehouden dat de verdediging stelt dat er feitelijk niets is veranderd na de vrijspraak van Kaatee in de zaak Kolbak. Ik heb de officieren van justitie gevraagd of zij dit standpunt van de verdediging delen. Ik heb de vraag ook (ongeveer) als volgt geformuleerd: is het standpunt van het Openbaar Ministerie louter dat vervolging in Terrel mogelijk is omdat sprake is van een voortdurend delict, waarvoor nu meer bewijs voorhanden is, of baseert het Openbaar Ministerie zich ook op de omstandigheid dat sprake zou zijn van nieuwe feitelijke witwasgedragingen? Hierover is het volgende opgenomen in het proces-verbaal van de zitting van 17 oktober 2023 (pagina 3).

Mr. Kok verklaart, zakelijk weergegeven:

(...)

U, voorzitter, merkt op dat het Openbaar Ministerie stelt dat sprake is van aanvullend bewijsmateriaal en dat het Openbaar Ministerie mag vervolgen, terwijl de verdediging stelt dat er sinds Kolbak feitelijk niets is veranderd. Juridisch is de eigendom van de wallenpanden niet veranderd en de feitelijke situatie rond verdachte is ook niet veranderd. Daarop ziet het ne bis in idem-beginsel ook niet, dat is een juridische



kwalficatie. Het onderzoek van het Openbaar Ministerie is ook niet gericht geweest op de vraag of de wallenpanden bijvoorbeeld zijn witgewassen door ze aan een ander over te dragen. Het Openbaar Ministerie ziet verdachte als degene die het vermogen van Willem Holleeder verhuult, en daarvan is later alsnog bevestiging gekomen. Witwassen duurt voort in de tijd en dat maakt dat ook geen nieuwe gedragingen nodig zijn. De tenlastelegging ziet op een andere periode.

Bovenstaande twee punten zien dus op de vraag hoe het Openbaar Ministerie de omvang van de witwasverdenkingen in de huidige strafzaken afbakt. De vragen zijn gebaseerd op stukken van het Openbaar Ministerie. Deze stukken bevonden zich reeds in het dossier."

77. Dit citaat uit het proces-verbaal van de zitting is correct. Wat opvalt is dat niet in het proces-verbaal is opgenomen hoe het OM tot deze opmerking komt, terwijl dat juist hetgeen is waar de verdediging over valt. De voorzitter heeft het OM erop gewezen dat er, anders dan het OM tot op dat moment zelf kennelijk vond, er zich naar het oordeel van de voorzitter in het dossier wel degelijk nog een nieuwe witwashandeling bevindt. Het volgende heeft de voorzitter daar blijkens het verslag van de audio-opname over gezegd. Dit is vreemd genoeg niet in het proces-verbaal opgenomen (opnieuw onderstreping advocaten):

"22.19

VZ_ES: *Ehm, nou is er een belangrijk punt, vraag nog aan het openbaar ministerie, een belangrijk punt voor meneer Kaatee, want de kern van het verhaal van het OM is volgens mij dat... Er is nu aanvullend bewijsmateriaal, we mogen nog een keer vervolgen en meneer Kaatee zegt, de verdediging zegt: 'Feitelijk is er eigenlijk niks veranderd sinds Kolbak.' Deelt u dat standpunt ook? Dat er feitelijk niks veranderd is?*

OvJ K: *In juridische zin, in eigendom is er niet iets veranderd. Bedoelt u dat?*

VZ ES: *Nou ja, dat er eigenlijk geen nieuwe, zijn er nieuwe witwasgedragingen bijvoorbeeld? Ziet het OM nieuwe witwasgedragingen bijvoorbeeld in de eh eh eh, in de kadastrale registraties van de verkoopovereenkomsten, de pogingen om aan meneer La Lau de gokhallen van de hand te doen?*

OvJ K: *Nee, maar dat dat dat is ook niet, ehm... Kijk de feitelijke situatie van meneer Kaatee is niet gewijzigd. Alleen dat, dat heeft, en dat heeft mijn collega net ook voorgedragen, dat heeft natuurlijk ook niets te maken met het 'ne bis in idem'. Maar dat is feitelijk niet, dat is niet een juridische kwalificatie daarvan. Maar wij hebben niet gezien ehm... En daar is het onderzoek natuurlijk op gestoeld om te kijken of meneer Kaatee iets wegmaakt naar een andere verhuller. Om het maar even zo, hè. Ik heb het gevoel dat u daarop duidt, maar dat is ook niet hoe ons onderzoek natuurlijk is ingestoken. Want wij zien meneer Kaatee als verhuller van het vermogen van meneer*


Holleeder. Daar is op een later moment, is daar een bevestiging van gekomen, zoals wij hebben uiteengezet.


VZ ES: En daar zijn geen, zeg maar... Die verdenking is sterker geworden door wat er nog naar boven is gekomen in Vandros, maar het is niet zo dat daar nieuwe witwasgedragingen bij zijn gekomen in de ogen van het OM?

OvJ K: *Het is een voortdurend feit dat witwassen, dus dat is in de tijd is dat voortdurend, dus dan hoeft daar ook niet een nieuw eh moment voor te zijn. Dat maakt ook dat het een andere periode, op een andere periode ziet."*

78. Duidelijk valt waar te nemen dat het OM deze door de voorzitter toegeworpen handschoenen niet oppakt, maar de strekking is volstrekt helder. Ook hier doet de voorzitter het OM een suggestie aan de hand hoe de zaak toch ook bewezen kan worden. Sterker nog, uitspraken als "Die verdenking is sterker geworden door wat er nog naar boven is gekomen in Vandros", bevestigen de gegronde vrees voor partijdigheid in belangrijke mate.
79. Wat de verdediging betreft is het kraakhelder. De voorzitter doet het OM suggesties aan de hand. Ze vindt kennelijk, dat is althans de indruk die de objectieve buitenstaander krijgt als hij dit waarneemt, dat er nog meer mogelijkheden zijn om cliënten te veroordelen dan de redenen die het OM zelf reeds had bedacht (en in het bewijsmiddelenoverzicht had opgenomen). Dat komt dan, aldus diezelfde buitenstaander voort uit het feit dat ze al weet dat er veroordeeld gaat althans moet worden. Ze is overtuigd van de schuld en dus niet langer onpartijdig, althans die schijn van partijdigheid is bepaald objectief gerechtvaardigd door deze handelwijze, opnieuw, zeker in combinatie met de overige aangevoerde feiten en omstandigheden.
80. Gelet op alle hierboven genoemde feiten en omstandigheden - nadrukkelijk in onderling verband en samenhang bezien - heeft de voorzitter voor de objectieve buitenstaander minst genomen de schijn van partijdigheid op zich geladen en is de vrees van vooringenomenheid objectief gerechtvaardigd. Daarmee is haar positie onhoudbaar geworden. Aldus verzoeken wij u om het wrakingsverzoek toe te wijzen.
81. Kopie dezes sturen wij aan de voorzitter en de officieren van justitie.

Hoogachtend,


Han Jahae
Advocaat


Oscar Pluimer
Advocaat